

[ΑΥΓΗ 31.1.2021, Συνέντευξη στην Πόλυ Κρημιώ τη](#)

«Η αλληλεγγύη, η συντροφικότητα, η έγνοια της μίας για την άλλη ήταν ένας παράγοντας καθοριστικός στην επιβίωση στα στρατόπεδα»

"Η μνήμη του Ολοκαυτώματος γίνεται αντιληπτή ως ασπίδα όχι μόνο ενάντια στον αντισημιτισμό αλλά και σε κάθε είδους ξενοφοβία, ρατσισμό, ολοκληρωτική ιδεολογία" λέει η Οντέτ Βαρών - Βασάρ. Η γνωστή ιστορικός και μεταφράστρια, από τις πρώτες που μελέτησαν και τροφοδότησαν την ιστορική γνώση για τη γενοκτονία των Εβραίων, τη στρατοπεδική λογοτεχνία, την ταυτότητα των σεφαραδιτών Εβραίων, τη μνήμη του Ολοκαυτώματος, φέρνει εκ νέου στο προσκήνιο αυτή τη μνήμη μέσα από μια σπουδαία γυναίκα που βίωσε την κόλαση του Άουσβιτς - Μπιρκενάου και κατόρθωσε να μετατρέψει το τραύμα σε δύναμη φωνής και δράσης προκειμένου αυτή η μνήμη να παραμείνει ζωντανή και να μεταδοθεί στις νεότερες γενιές.

Με την επανέκδοση της μαρτυρίας "**Μπέρυ Ναχμίας: Κραυγή για το αύριο**" (εκδ. Αλεξάνδρεια), στην οποία συμπεριλαμβάνεται η επιστημονική τεκμηρίωση μέσω του επιμέτρου της, η Οντέτ Βαρών - Βασάρ "συνομιλεί" με τη θεία της, αλλά δεν μετατρέπει αυτόν τον διάλογο σε οικογενειακή υπόθεση. Τουναντίον. Φωτίζει κι άλλες πτυχές. "Ελπίζω ότι έχω εντάξει την Μπέρυ στην Ιστορία της μνήμης του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα, ως μια εμβληματική μορφή" λέει γι' αυτή τη γυναίκα, από τις πρώτες και ελάχιστες που έγραψαν για την εμπειρία τους, εντάσσοντας τον αναγνώστη και στον γυναικείο κόσμο του στρατοπέδου. Εκεί όπου "οι γυναίκες πλήττονται στον πυρήνα της θηλυκότητάς τους".

Λίγες ημέρες μετά τη φετινή Παγκόσμια Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος η Οντέτ Βαρών - Βασάρ μιλάει γι' αυτή τη μνήμη, τη διαμόρφωση και τη διαδρομή της, για το τραύμα

και τις σιωπές των επιζώντων. Μας βοηθάει εν ολίγοις να θυμηθούμε όσα δεν πρέπει να ξεχνάμε.

Γιατί να ξαναδιαβάσουμε σήμερα την μαρτυρία της Μπέρυς Ναχμίας για το Ολοκαύτωμα; Τι μας προσφέρει αυτή η μνήμη;

Σήμερα μπορεί κάποιος να πει ότι η πληροφόρηση για την εξόντωση των Ευρωπαίων Εβραίων είναι άφθονη και προσιτή. Όμως η ανάγνωση των μαρτυριών είναι πάντα κάτι το διαφορετικό. Η προσωπική αφήγηση είναι πιο δυνατή για τον αναγνώστη, τον εμπλέκει διαφορετικά στην Ιστορία. Και η Μπέρυ Ναχμίας έχει ένα μεγάλο αφηγηματικό χάρισμα: όποιος ξεκινήσει το βιβλίο της δυσκολεύεται να το αφήσει από τα χέρια του. Η συγγραφέας κερδίζει τον αναγνώστη διότι πραγματικά απευθύνεται σ' αυτόν. Τον μελλοντικό αναγνώστη έχει υπόψη της, όταν επιλέγει τον τίτλο "Κραυγή για το αύριο".

Οι αναγνώστες αυτού του βιβλίου σήμερα ανήκουν ως επί το πλείστον σε νεότερες γενιές και διαβάζουν πρώτη φορά αυτή τη μαρτυρία. Η Μπέρυ γνώριζε καλά τη δυναμική της μνήμης και γι' αυτό επιθυμούσε διακαώς την επανέκδοση του βιβλίου, την οποία δεν πέτυχε στις αρχές του 2000 γιατί δεν βρέθηκε εκδότης. Όταν είδα το 2018 τη σειρά "Εβραϊκά θέματα" των εκδόσεων Αλεξάνδρεια να επανεκδίδει παλαιές σημαντικές μαρτυρίες, πρότεινα μια επιμελημένη επανέκδοση που έγινε αμέσως δεκτή. Έτσι έχουμε στα χέρια μας αυτό το βιβλίο, στο οποίο μπόρεσα να προσθέσω ένα εκτενές επίμετρο για τη δράση της γύρω από τη μνήμη του Ολοκαυτώματος, στην οποία αφιέρωσε τρεις δεκαετίες.

Η μνήμη του Ολοκαυτώματος είναι κεντρική σήμερα στην ευρωπαϊκή συλλογική συνείδηση. Ειδικά από το 2000 και μετά όλο και περισσότερο η μνήμη αυτή κατακτά μια θέση καθώς γίνεται αντιληπτή ως ασπίδα όχι μόνο ενάντια στον αντισημιτισμό αλλά και σε κάθε είδους ξενοφοβία, ρατσισμό, ολοκληρωτική ιδεολογία.

Είναι πολλές οι μαρτυρίες για το Άουσβιτς; Πώς τοποθετείται η μαρτυρία της Μπέρυς στο σώμα των μαρτυριών των Ελλήνων Εβραίων;

Οι μαρτυρίες που έχουν εκδοθεί ως αυτόνομα βιβλία δεν ξεπερνούν τις 25 και εντάσσω σ' αυτές όχι μόνο τους επιζήσαντες του Άουσβιτς, αλλά και κάποια "κρυμμένα παιδιά" και δύο αντιστασιακούς. Όταν η Μπέρυ κάθεται να γράψει το 1985, στην Ελλάδα έχουν βγει

ελάχιστα πράγματα, είναι μια από τις πρώτες μαρτυρίες για το Ολοκαύτωμα και η μόνη που προέρχεται από την Καστοριά. Μια δεκαριά μαρτυρίες θα εκδοθούν μετά το δικό της βιβλίο τη δεκαετία του 1990 και θα είναι όλες Θεσσαλονικιών Εβραίων. Επίσης είναι και μια από τις ελάχιστες μαρτυρίες γυναικών.

Ποια ήταν αυτή η γυναίκα που βρήκε τη δύναμη να αντιμετωπίσει «σαν τον χάρο μπροστά στα μάτια» της όσα έζησε στο Άουσβιτς; Ποιο ρόλο διάλεξε για τον εαυτό της ως επιζήσασσα του Ολοκαυτώματος;

Τον Μάρτιο του 1944 η Μπέρυ Κασσούτο ήταν ένα κορίτσι 20 χρόνων, μέλος μιας μεγάλης σεφαραδίτικης οικογένειας και ζούσε στην Καστοριά. Η σύλληψή της μαζί με τα 1.000 άτομα της κοινότητας στις 24 Μαρτίου και το βίαιο ξεριζωμά της από τη γενέθλια πόλη που αγαπούσε τόσο σηματοδοτούν την απόλυτη τομή στη ζωή της. Στις 11 Απριλίου του 1944 ο συρμός στον οποίο επιβαίνει θα φτάσει στο Άουσβιτς – Μπιρκενάου, όπου θα εξοντωθεί αμέσως όλη η υπόλοιπη οικογένεια, από τον παπού και τη γιαγιά της μέχρι τα μικρά της αδελφάκια.

Θα επιζήσουν μόνο η ίδια και η ξαδέλφη της Γκίτα Ζαραχαρία, διότι, ως νέες, γερές και χωρίς μωρά, θα σταλούν σε στρατόπεδο εργασίας. Ένα χρόνο αργότερα τα 21α γενέθλιά της θα τη βρουν στο στρατόπεδο του Μάλχοβ, το οποίο θα απελευθερωθεί λίγες μέρες αργότερα από το σοβιετικό στρατό. Ο χρόνος αυτός τη σημάδεψε για πάντα. Το κορίτσι που μπήκε στο Άουσβιτς ήταν άλλο από τη γυναίκα που βγήκε το '45. Έχει διασχίσει την "κόλαση".

Μέχρι να μιλήσουν η Μπέρυ και άλλοι, μεσολάβησαν περίπου 40 χρόνια, τα χρόνια της σιωπής. Γιατί;

Αυτή η μνήμη ήταν δύσκολη για όλους. Για τους επιζώντες, πρωτίστως, που προσπαθούσαν να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους. Το δίλημμα αυτό το αναπτύσσει εξαιρετικά ο Χόρχε Σεμπρούν στο βιβλίο του "Γραφή ή ζωή". Εκεί εξηγεί γιατί η γραφή τον έστειλε πίσω στον θάνατο, ενώ αυτός είχε διαλέξει τη ζωή. Το "ανείπωτο", όπως χαρακτηρίστηκε αυτή η ακραία εμπειρία για τους επιζώντες, ήταν επίσης αυτό που άλλοι δεν μπορούσαν να ακούσουν.

Οι πρώτοι που προσπάθησαν να μιλήσουν συναντούσαν τείχος σιωπής και αδιαφορίας. Έπρεπε να ωριμάσει μια "ικανότητα ακοής", όπως γράφει ο Σεμπρούν, πράγμα που συμβαίνει στα μέσα της δεκαετίας του 1960. Θυμίζω ότι η πρώτη έκδοση του "Μαουτχάουζεν" του Ιάκωβου Καμπανέλλη κυκλοφορεί το 1965 από το Θεμέλιο. Φυσικά υπήρχε και μια αδιαφορία στην περιβάλλουσα κοινωνία για τη μοίρα των Εβραίων. Το Ολοκαύτωμα όπως το αντιλαμβανόμαστε σήμερα δεν γινόταν διόλου αντιληπτό τότε.

Γιατί;

Τα μεγάλα τραυματικά γεγονότα δεν γίνονται αμέσως αντιληπτά, χρειάζονται πάντοτε χρόνο για την επεξεργασία τους.

Ποια ήταν η δράση της Μπέρυς και πώς συνέβαλε στη διατήρηση της μνήμης του Ολοκαυτώματος, αλλά και τη μεταβίβασή της στις επόμενες γενιές;

Η Μπέρυ δεν ήταν μόνο η συγγραφέας ενός βιβλίου. Η συγγραφή του στάθηκε το εφαλτήριο για όλη την υπόλοιπη δράση της. Υπηρέτησε τη μνήμη του Ολοκαυτώματος με πολλούς τρόπους. Εργάστηκε για την ανασύσταση της Ένωσης Ομήρων Ισραηλιτών Ελλάδας, που είχε εντελώς ατονήσει, ξεκίνησε να καταγράφει τους επιζώντες, να συγκροτεί λίστες για όλες τις πόλεις της Ελλάδας ώστε η Ένωση να αποκτήσει πολλά μέλη.

Θεωρούσε βασική υποχρέωση της Ένωσης τη φροντίδα για τους επιζώντες, πολλοί από τους οποίους χρειάζονταν περίθαλψη καθώς γερνούσαν. Δραστηριοποιήθηκε όμως και σε όλους τους τομείς. Αν η Καστοριά έχει μνημείο Ολοκαυτώματος πριν από τη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα, αυτό οφείλεται στην Μπέρυ. Στην ίδια οφείλεται και η ίδρυση του Συλλόγου "Απόγονοι Θυμάτων Ολοκαυτώματος".

Πολύ μεγάλη ήταν η προσφορά της και στον τομέα της εκπαίδευσης. Ήταν από τους πρώτους που πήγαν σε ελληνικά σχολειά και έβρισκε τον καλύτερο τρόπο να μεταδίδει τη μνήμη στους μαθητές. Από το 2004 έως το 2006 μίλησε και στους εκπαιδευτικούς, στα πρώτα σεμινάρια του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος. Η φωνή της ακούστηκε μέσα από συνεντεύξεις στον Τύπο, το ραδιόφωνο, την τηλεόραση. Είχε δημόσιο λόγο και, όπως είχε ειπωθεί, έγινε η εμβληματική φωνή του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα για περίπου τρεις

δεκαετίες.

Σε τι διαφοροποιείται η μαρτυρία μιας γυναίκας που επέζησε του Άουσβιτς; Ποια είναι η έμφυλη διάσταση της μνήμης;

Η Μπέρι, με λογοτεχνική γραφή, μας βάζει στον γυναικείο κόσμο του στρατοπέδου. Οι γυναίκες πλήττονται στον πυρήνα της θηλυκότητάς τους. Η γυναικεία φύση διαταράσσεται εφόσον βάζουν φάρμακα τα οποία σταματούν την περίοδο. Άλλες υπέστησαν «πειράματα» ύστερα από τα οποία δεν τεκνοποίησαν ποτέ. Η Μπέρι με άλλες συντρόφισσές της θα χαθεί μες στο αχανές στρατόπεδο (όπως με την ξαδέρφη Γκίτα, που θα την ξαναβρεί στις πορείες), και άλλες θα γνωρίσει. Η σχέση με τις άλλες είναι πάντα παρούσα και εξαιρετικά σημαντική.

Η στρατοπεδική εμπειρία είναι μια συλλογική εμπειρία και αυτό είναι σαφώς εντονότερο στις γυναικείες μαρτυρίες. Το μοίρασμα, η αλληλεγγύη, η έγνοια της μίας για την άλλη σώζουν στις ακραίες αυτές καταστάσεις ζωές. Η κάθε επιζώσα μιλά και γι' αυτές που χάθηκαν (αδερφές, ξαδέρφες, συντρόφισσες). Θεωρώ πως μια ιδιαιτερότητα στις γυναικείες μαρτυρίες είναι η θέση που δίνεται στις άλλες.

Η γραφή αποτυπώνει εδώ μια πραγματικότητα. Έτσι βίωσαν τη γυναικεία τους στρατοπεδική εμπειρία, μες στη συντροφικότητα και την αλληλεγγύη. Κι αυτό ήταν επίσης ένας παράγοντας καθοριστικός στην επιβίωση. Όταν πολύ εύκολα μπορούσε να γλιστρήσει μία κοπέλα στην εγκατάλειψη, που σήμαινε βέβαιο θάνατο, υπήρχε ένα άλλο χέρι που την τραβούσε. Κι αυτή ήταν μια τεράστια ήττα του ναζισμού, που απαγόρευε και τιμωρούσε την αλληλεγγύη.

Είστε δύο γυναίκες που συνδέεστε συγγενικά και που "συνομιλείτε" μέσα στο βιβλίο. Ποια ήταν η επιδίωξή σας γράφοντας το επίμετρό σας για την Μπέρι;

Με αυτό το κείμενο, που αποτελεί μια σύντομη βιογραφία της, αλλά και μία μελέτη για τη δράση της ελπίζω ότι έχω εντάξει την Μπέρι Ναχμίας στην Ιστορία της μνήμης του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα ως μία εμβληματική μορφή. Δηλαδή στη θέση που δικαιωματικά της ανήκε. Η μορφή της επιβίωσε στις αναμνήσεις των ανθρώπων που τη γνώρισαν, αλλά η δράση της δεν είχε καταγραφεί πουθενά. Στα διάσπαρτα έγγραφα του

αρχείου της βρήκα τα ίχνη που με βοήθησαν να αποτυπώσω τη πολυσχιδή δράση της.

Η Μπέρου ανάμεσα στην ιδιότητα του θύματος και της επιζήσασας επέλεξε τη δεύτερη. Ποιο ρόλο έπαιξε αυτή η επιλογή της στη συγκρότηση της μνήμης του Ολοκαυτώματος στη χώρα μας;

Η νέα ταυτότητα που η Μπέρου θα χτίσει για την υπόλοιπη ζωή της -που θα διαρκέσει πολύ, αφού θα ζήσει έως το 2013- είναι η ταυτότητα του επιζήσαντος που μάχεται γι' αυτή τη μνήμη. Κι αυτή είναι μία στάση εξόχως πολιτική.

Η Μπέρου δεν πρόβαλε ποτέ την ιδιότητα του «θύματος» για να προκαλέσει οίκτο. Ήθελε να υψώσει τη φωνή της για να καταγγείλει το αποτρόπαιο έγκλημα του ναζισμού. Και βέβαια για να διασώσει τη μνήμη όσων χάθηκαν και για να μιλήσει για όλους όσοι δεν ήταν σε θέση να γράψουν οι ίδιοι. Η εμπειρία της Μπέρου δεν ήταν ένα τείχος που την απέκοπτε από τον έξω κόσμο. Ήταν η γέφυρα για να επικοινωνήσει με πολύ περισσότερο κόσμο από ό,τι είχε ποτέ φανταστεί.

Έχετε αφιερώσει πολλά χρόνια έρευνας στη μνήμη του Ολοκαυτώματος και έχετε συμβάλει τα μέγιστα στη μελέτη του ελληνικού εβραϊσμού. Ποια είναι η διαδρομή της μνήμης του Ολοκαυτώματος στην Ελλάδα;

Η ιστορία της μνήμης της εξόντωσης των Ελλήνων Εβραίων χωρίζεται σχηματικά σε τρεις περιόδους. Η πρώτη είναι εκείνη της σιωπής, της αποσιώπησης της φρικτής πραγματικότητας από την περιβάλλουσα κοινωνία, που επιχειρούσε να ρίξει το γεγονός στη λήθη και η οποία κράτησε περίπου 45 χρόνια (1945-1990). Για τους ίδιους τους επιζήσαντες (που δεν ονομάζονταν ακόμη έτσι) ήταν η εποχή που αντιμετώπισαν τις τεράστιες δυσκολίες της επιβίωσης, συχνά ένα εχθρικό περιβάλλον από την πλευρά των συμπολιτών τους, και έριξαν όλες τους τις δυνάμεις στο να χτίσουν από την αρχή τις ζωές τους. Ήθελαν και οι ίδιοι να απομακρυνθούν ψυχικά από το μαύρο παρελθόν.

Η Μπέρου Ναχμίας, χαρακτηριστικά, λέει, πως μίλησε μία φορά στον σύζυγό της και για σαράντα χρόνια δεν μίλησε πια. Η δεκαετία του 1980 είναι αναμφίβολα στην Ελλάδα η δεκαετία της μνήμης της Αντίστασης, όταν αυτή θα αναγνωριστεί επίσημα και θα ονομαστεί «Εθνική». Στον δυτικό κόσμο όμως αυτή η δεκαετία είναι η εποχή στην οποία η μνήμη της

εξόντωσης των 6.000.000 Ευρωπαίων Εβραίων θα καθιερωθεί διεθνώς ως μία μείζων αναφορά και θα ονομαστεί Ολοκαύτωμα (Holocaust) στον αγγλόφωνο κόσμο και Shoah (ολοσχερής καταστροφή) στον γαλλόφωνο και στο Ισραήλ.

Η Μπέρυ Ναχμίας αντιλαμβάνεται πολύ καλά τι συμβαίνει στον κόσμο αυτήν τη δεκαετία, ενημερώνεται, ταξιδεύει, συμμετέχει κι έτσι το βιβλίο - μαρτυρία της είναι έτοιμο το 1987 και εκδίδεται το 1989.

Η ανάδυση αυτής της μνήμης εκτός εβραϊκού περιβάλλοντος, μιας μνήμης όψιμης και δύσκολης, συμπίπτει με την αφύπνιση του ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος για το θέμα, αλλά και με τις πρώτες δημόσιες τελετές, καθώς ανεγείρονται τα πρώτα δημόσια μνημεία, την περίοδο 1990-2004. Η τρίτη περίοδος καλύπτει την τελευταία δεκαπενταετία, από το 2005 έως το 2020, και είναι η εποχή της θεσμικής μνήμης.

Την περίοδο αυτή συγκροτείται η μνήμη του Ολοκαυτώματος, ως μία μνήμη που αφορά πλέον την ευρύτερη κοινωνία, και η επεξεργασία της περνά από διάφορα κανάλια: από τον πολλαπλασιασμό των τελετών μνήμης και εκδηλώσεων, από την άνθηση των ελληνοεβραϊκών σπουδών, όπου προσεγγίζονται θέματα που δεν είχαν προσεγγιστεί σε βάθος, όπως η δύσκολη επιστροφή των Θεσσαλονικέων Εβραίων και η σχέση Εβραίων και Αντίστασης, μέχρι τον πολλαπλασιασμό των μνημείων και την Εκπαίδευση για το Ολοκαύτωμα μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Εβραϊκού Μουσείου Ελλάδος και ταξιδιών Ελλήνων μαθητών στο Άουσβιτς.

Τώρα πια ζούμε σε έναν κόσμο χωρίς επιζώντες. Πώς διαμορφώνεται η μνήμη του Ολοκαυτώματος χωρίς τους ζωντανούς αφηγητές του;

Η απουσία τους θα μας συνοδεύει πάντα... Θα πρέπει όσοι εργαζόμαστε ή ενδιαφερόμαστε γι' αυτή τη μνήμη να σκύψουμε περισσότερο σε γραπτές ή οπτικοακουστικές μαρτυρίες. Ευτυχώς υπάρχουν πολλά αρχεία σήμερα με τεράστιο όγκο υλικού. Αλλά αυτό που θα χαθεί για πάντα είναι η ποιότητα της ζωντανής επαφής μαζί τους.

[ΠΗΓΗ: Αυγή, 31.1.2021](#)

*** [ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021 ΣΤΟ \[SIT\]\(#\)](#)**
Ε
ΤΟΥ ΚΙΣΕ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ – ΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ:

ΚΙΣΕ

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΙΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΚΙΣΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΛΕΟΝ ΣΑΛΤΙΕΛ: Ο ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΡΡΩΣΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ – ΣΥΧΝΑ ΕΚΔΗΛΩΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΕΝΟΣ «ΑΣΤΕΙΟΥ»](#) [ert.gr, 27.01.2021](#)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

[ΜΗΝΥΜΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

ΠΟΛΙΤΕΙΑ – ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ - ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

[ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠτΔ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΜΩΥΣΗ ΕΛΙΣΑΦ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΝΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΕΩΣ, ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ – 27/1/2021](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΝΙΚΟΥ ΔΕΝΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΜΗΝΥΜΑ του ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΝΙΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΑΝ.ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ \(FB\)](#)

ΚΟΜΜΑΤΑ

[ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. ΤΑΣΟΥ ΓΑΪΤΑΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ - ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΦΩΦΗΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

ΙΗΡΑ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

[ΒΙΝΤΕΟΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΙΗΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[Η ΕΛΛΑΔΑ ΗΓΕΤΙΔΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΠΟΥ ΜΑΧΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΣΜΟ](#)

ΔΗΜΟΙ - ΦΟΡΕΙΣ

[ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΩΣΤΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ ΓΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[«ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ», ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΙΚΑΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΩΥΣΗ ΕΛΙΣΑΦ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

(ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, Γ. ΧΡΥΣΟΥΛΑΚΗΣ / ΔΗΜΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΛΕΣΒΟΥ / ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ "ΑΡΗΣ" / ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΙΣΡΑΗΛ

[ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΗ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ κ. ΓΙΟΣΙ ΑΜΡΑΝΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΗ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[Δράσεις της Πρεσβείας του Ισραήλ για την Ημέρα Μνήμης Ολοκαυτώματος 2021](#)

ΠΡΕΣΒΕΙΕΣ

[Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΤΙΜΑ ΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΕΣΒΗ ΗΠΑ ΤΖΕΦΡΙ ΠΑΙΑΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ – ΙΣΡ.ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ κ.ά. ΦΟΡΕΩΝ

[ΦΩΤΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΑΘΗΝΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΑΘΗΝΑ 2021: ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021: ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΩΝ & ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ](#)

[ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ Κ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΤΗΣ Ι.Κ.Θ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2021: ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ & ΦΩΤΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΛΑΡΙΣΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΛΑΡΙΣΑ 2021: ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΗ ΔΕΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΩΝ \(χωρίς παρουσία κοινού\) ΣΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΕΒΡΑΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ](#)

[ΒΟΛΟΣ. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ 2021 ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ](#)

[ΒΟΛΟΣ 2021: ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021](#)

[ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2021: ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΗΡΩΩΝ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ](#)

[ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021 ΣΤΑ ΤΡΙΚΑΛΑ](#)

[ΧΑΝΙΑ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ 2021: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ «ΕΙΚΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΒΡΑΪΚΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ»](#)

[ΔΡΑΣΗ Ι.Κ. ΡΟΔΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ & ΤΟ «ΤΟΥ ΜΠΙΣΒΑΤ»](#)

[ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ #WE REMEMBER του WJC](#)

ΑΡΘΡΑ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

[Η ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΙΩΠΕΣ ΤΗΣ](#) , [ixotisartas, 26.01.2021](#) της Κατερίνας Σχισμένου

[ΧΑΪΝΤΣ ΚΟΥΝΙΟ: ΕΠΕΖΗΣΕ ΑΠΟ ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ, ΝΙΚΗΣΕ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΡΩΝΟΪΟ](#) ,

ιστοσελίδα [STAR.GR, 27.01.2021](#)

[ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΕΠΙΖΗΣΑΣΑΣ ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ ΕΛΙΑΣΑ: «ΔΕΝ ΚΛΑΙΓΑΜΕ ΕΠΕΙΔΗ ΘΑ ΜΑΣ ΚΑΨΟΥΝ, ΤΟΣΟ ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΕΣ ΗΜΑΣΤΑΝ...»](#) [LIBERAL, 27.01.2021](#)

[ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΣΥΓΓΝΩΜΗ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ](#) Του Κωνσταντίνου Χαροκόπου, [Liberal, 28.1.2021](#)

[Η ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ, ΒΑΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΛΛΟΝ](#) του Μίνου Μωϋσή,

[LIBERAL, 28.01.2021](#)